

der er Ensidighed; navnlig har det theologiske Fakultet sin Anskuelse i kirkelig Retning og holder paa den, og den, der fortrinsvis knytter sig til en anden kirkelig Retning, fordømmer Fakultetet. Dette kan jo ialtfald kun gjælde om det theologiske Fakultet; i det juridiske Fakultet, tror jeg ikke, man kjender til saadanne forskellige Retninger hos os. Man vil altsaa have en Examenkommission for at komme til en videnskabelig Frihed, hvor alle Retninger betragtes med lige Bine, og hvor den Enkelte ikke lider under, at hans Retning ikke er den yndede. Men opnaar man da det? Ville ikke de Mænd, man sætter ind i en Examenkommission, ogsaa have deres Mening, ville de ikke ogsaa have deres Retning? Men, siger man, de kunne i det Ringeste ikke være tilbøjelige til at holde paa deres personlige Mening just i det Enkelte eller til at fordre deres Forelæsninger gjengivne; og der vil saaledes komme større Frihed i Videnskaben derved. Det veed Ingen. Man gjør sig falske Forestillinger baade om Examen og Examenstudiet. Et Examenstudium maa indtil en vis Grad være frit; Staten forlanger, at Studenten, naar han bliver Kandidat, skal have tilegnet sig det Væsentlige af sin Videnskab efter det Standpunkt, hvorpaa Videnskaben nu staar, og for at prøve, om han har gjort det, maa der ligge en Prøve i et vist Antal Mænds Hænder, som repræsentere Videnskabens nuværende Standpunkt; men at dette snarere bliver rigtigt repræsenteret ved nogle Høiesteretsassessorer end ved nogle Professorer, det kan Ingen sige. Jeg skalde tro, at de, der daglig virke som Lærere, kunde gjøre det bedre. Studenten skal ganske vist studere med en vis Frihed. Han skal se, hvad det er, der siges ham, og med hvilken Grund det siges ham, men man kan ikke undgaa, at han, idet han forbereder sig til Prøven, tager Hensyn til, hvad der antages og gjøres gjældende af Examinatorerne. Og nu siger jeg, at et Antal Universitets-Professorer, der daglig læse og daglig følge Videnskaben, ville være mere høielige og bevægelige, og ville mere kjende de forskellige Opfattelser, saa at de kunne tage Hensyn til dem, end en Mand, der ikke er Lærer, men som blot er Examinator —

i alt Fald i Almindelighed. Studenten vil altsaa ikke faa større Frihed, men han vil faa en anden Rettesnor, hvorefter han maa indrette sit Examenstudium, forsaavidt han vil tage noget Hensyn til Examinatorerne, og jeg er bange for, at man vil faa en fast, mere stereotyperet Form ved Examenkommissioner, som staa ganske udenfor Universitetet, og hvor ikke Lærere spille en betydelig Rolle som Examinatorer, end man faar ved Fakultetet. Man vinder altsaa, tror jeg, ikke Noget for den videnskabelige Frihed. Men, siger man, man vil skaffe Universitetet, Fakulteterne, Professorerne, Frihed for adskilligt Arbejde, der nu trykker dem; Professorerne have for Meget at gjøre med at holde Examina og tage for meget Hensyn til Examina; de kunde gjøre mange andre gode Ting. Ja, hvis vort Land var saa rigt, at det kunde lønne en Del Videnskabsmænd for blot at leve for Videnskaben, men det kan Danmark ikke, og det er ikke i det Diemed, det holder et Universitet. Universitetet har som sin første Opgave, der allerførst maa tilfredsstilles, det at give vordende Embedsmænd en god, dygtig og videnskabelig Undervisning, vel beregnet for dem; men idet det gjør det, arbejder det tillige for Videnskaben, thi Ingen kan arbejde paa at bemægtige sig hele Stoffet, deraf udsønde det Væsentlige og give det sin rigtige Form, uden at han tillige bearbejder Videnskaben selv og de deraf opstaaende Spørgsmaal. Han kan forfølge disse Driibl og gaa videre; men just for Forfølgelsen af den detaljerede videnskabelige Undersøgelse ere Forelæsningerne ikke den bedste Form. Forsaavidt man vil have docerende Professorer, forsaavidt der maa være et Sted, som man kan henvise Studenten til, for at han kan faa sin Kundskab, saa de videnskabelige Resultater fremlagte for sig i en Form, der er beregnet for ham, og saaledes som de kunne fremstilles her med Benyttelse af fremmede Landes Litteratur i en Udstrækning, hvort han ikke selv kan overkomme det, maa man henvise ham til Universitetet, og man vil altsaa virkelig ikke opnaa Noget af større Frihed for Universitetet, for Professorerne, derved, at man fritager dem for at holde Examina; thi man maa, hvis man ikke vil gjøre Uret mod Stu-